

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 st. Telefon številka 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmetnje in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo v ulici **Molin piccolo št. 3. II. nadstr.** Zaročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Carintia št. 12.

Sestaneke jugoslov. abiturijentov v Spljetu.

(Dalje.)

Drugi dan v Spljetu. Na dnevnem redu je bilo predpoludne razgledavanje mesta, muzejev in starin, popoldne ob 5. uri izlet z vlakom v Solin in razgledavanje tamkajšnjih razvalin. Zjutraj nas je spremljal po mestu izborni Cicerone v osebi gospoda pravnikarja Perata.

Natančno nam je razkazal dragoceni mestni vodnjak, jezuitsko cerkev, kjer počiva pepel prvega hrvatskega pesnika, Splečana Marka Marulića, avtorja »Ludite« in »Suzane žiste«. Vzrli smo lepo palačo glasovitega Bajamontija, nekdanjega pr. pagatorja talijanske ideje v Spletu in v Dalmaciji. Vsemožen je bil. Bajamonte, pravi duševni orjak, ali on je napovedal boj naravi. Nenaraven je bil njegov boj proti hrvatstvu v Spletu in Dalmaciji, nenaraven, ker je v Spletu vsak otrok govoril hrvatsko, a laština se je vzdrževala samo umetno. Bajamonti je padel, njegov rod izumrl, a njegova mogočna palača povečava samo lepoto hrvatskega Spleta. Na to smo si ogledali ogromno četverokotno Dioklecijanovo palačo. Notranjost tega ogromnega četverokota tvori dardanes jedro pravega stariga Spleta. To je pravi biser rimskih zgradb v velikem stilu. Danes bi rekli taki zgradbi, a je celo mesto. Bilo bi preobširno opisovati posamezne dele, omenim naj samo, da je tu notri katedrala Sv. Dujma z ogromnim zvonikom iz samega klesanega kamna. Zvonik sedaj restavrira. Že zaradi samega zvonika vredno si je ogledati Splet. To vam je nekaj monumentalnega.

Motreč mogočne mramornate stebre, ki se od daleč leketajo, bogate kapitje, bujne rozete, mramornate kamenite leve, uvidamo, da moderni ljudje niso bogve koliko napredovali v arhitekturi. Oj kako polgoma se razvija človeški duh do vedno jasnejših, po palejših vzorov! Med drugim ogledali smo si tudi »Jupitrov hram«, ki je dandanes spremljen v kristilico. Pogledat smo šli bogate mestne muzeje, ki jim je duša znameniti hrvatski arheolog in zgodovinar Don Frane Bulić, kanonik spletski. Škoda, da smo imeli premalo časa za pregledovanje posameznih predmetov. Omenim naj še, da najdes tu notri zbirke uhanov rimskih gospa, biserov, s katerimi so krasile svoje lase, svoje razkošne grudi, zbirke igel, zlatega denarja, predmetov iz predhistoričnih časov, sulic, mečev, oklopov itd. Napisi na kamenitih ploščah so iz različnih časov in vekov, tudi iz časa hrvatske narodne dinastije. Pred

kratkim so iz Solina prenesli semkaj eno ploščo sarkofaga hrvatske kraljice Jelene. — Popoldne ob 5. drdral je naš vlak iz Spleta v Sućurac, najbližjo postajo za Solinom. Pripešali v Sućurac, zavili smo na desno proti Solinu. Vročina, ki nas je prej mučila, je nekoliko popustila in sveži smo korakali na solinske razvaline. Vodil nas je domači g. kapelan Bervaldi, ker je don Frane nekoliko bolehen. Pokazal nam je staro rimsko grobišče, ki je bilo namučeno zunaj mestnega zidovja, kajti po zakonu niso smeli pokopavati mrtvecev v mestu. Poklopi sarkofagov so preluknjani. Zlata željni Tataři in Avari, ki so tod šli mimo, mislili so, da nadejo notri svoje bogastvo. Dobro je ohranjen Anfiteater, kjer so naslajali samopašni Rimljani svoja surova čustva s krvjo gladijatorjev in krščanskih mučnikov v boju z afriškimi levi in divjimi biki. Hrvatski kmet mirno orje in obdeluje svoj vinograd tod okoli, a njegovi otroci iz zabave skačejo po teh razvalinah. Neumorni g. Bervaldi nas vodi naprej. Pozno je že. Sonce se pojde kmalu kopat v zeleno morje.

Na levo! Čez nekaj minut smo zopet na drugem rimskem grobišču deloma poganskem, deloma krščanskem. To Ti postane jasno, če pogledaš napise na sarkofagih. Poganski imajo urezani dve črki DM (deis manium), krščanski navadno ribo ali ptiča. Prej sem rekel, da so vsi sarkofagi preluknjani, vendar sta dva ohranjena cela. Eden nima nikakega napisa, a v ednem je počivala dveletna hčerka uglednega Rimljana. Prvega si je don Frane izvolil za svoj bodoči grob. Prekrasen je »Tusculum Bulić«, mična vilica, bivališče učejaka Bulića, ktero si je sam dal sezidati po svojem ukusu. Nad vsako sobico čitaš kak filozofski izrek ali verz, vzet iz latinskih klasikov.

Nazaj na solinsko polje! Tukaj na prostornem polju blizu domače cerkve večerjali smo skupno. Vse to so priredili spletski abiturijenti. Ob časi pristnega dalmatince in ob pečenki ukusnega jančka okrepčali smo se dobro. Bilo nas je čez 150. Po večerji imel je navdušen govor gospod kapelan Bervaldi. Rekel je med drugim: »Razni zgodovinski dogodki so šli tod mimo nas. Tukaj blizu so se kronali hrvatski kralji, tukaj blizu je njihovo grobišče, tukaj je zakopana hrvatska slava. Raztrgana je naša domovina, raztrgali so jo naši krvniki, ali pomagali smo jo raztrgati tudi mi sami. Osvestimo se, bodimo značajni, bodimo složni, kjer moramo biti složni. Da je Hrvatska tako padla, kriva je večinoma njena inteligenca, ki je skrbela jako malo za preprosti narod. Inteligenca je šla svojo pot, a

narod svojo. A to je naše največje zlo, ki ga mlajši narasčaj mora polagoma iztrebiti!« Na to so govorili abiturijenti »Tkalčič, Boč in Valenčič. Poslednjega zelo veseli, da vidi toliko množico mladih ljudi skupaj. Veseli ga, da je »pomešano vsevprek: kleriki (bilo jih je čez dvajset) in laiki, vsi se skupno veselimo in žalostimo. Žalibog, kaj tacega ne more reči o svojih bratih Slovenceh. Tam divja boj, boj na nož. Brat živi v smrtnem sovražstvu z bratom.

»Tako se brata prepirata
a majka umira med tem« —

Prepevaje smo se vrili ob 9. uri tri četrt na kolodvor v Sućurac in od tukaj v Splet. Tako smo živeli drugi dan v Dalmaciji.

(Zvršetek pride.)

Afera Cosani.

Danes zjutraj ob 9. uri se je pričela pred deželnim sodiščem veleznimiva kazenska razprava radi volilnih mahinacij in goljufij, ki so se vršile o zadnjih občinskih volitvah. — Glavni obtoženec je Edmund Cosani, drugi so navedeni v spodaj priobčeni obtožnici.

Sodnemu dvoru predseduje svetov. vit. Urbancich, votanti so: svet. Codrig, Cazzatura in Mosche. Državno pravdnštvo zastopa dr. Clarić.

Branitelji so: dr. Stanić za Cosanija, dr. Coduri za Jeklina in Vecchijs, dr. Consolo za Cumarja, dr. Daurant za Benussija, dr. Basseggio za Škerlja.

Obtoženca Cosani in Valle sta v spremstvu redarjev. Prvi, ker je v zaporu radi obtožbe, a drugi, ker je istotako v zaporu radi videmskih demonstracij. Obtoženec Jasbitz ni prisoten, ker je bolan; toženec Castro pa ni prišel na obravnavo. Toženec Valle ni bil dostavljen poziv na obravnavo, in predsednik ga je opozoril, da ima vsled tega pravico zahtevati, da se proti njemu ne vrši danes razprava. Valle je odgovoril, da ako hoče kdo priužiti gg. braniteljev prevzeti obrambo v njegovi zadevi, nima nič proti temu, da se vrši danes razprava proti njemu. Na dotično vprašanje predsednika, se je oglašil dr. Coduri ter izjavil, da sprejme branitev toženca Valle.

Radi Jasbitzave odsotnosti, je zastopnik drž. pravn. predlagal, da se razprava proti toženec Castro odloži, ker je njegova zadeva v tesni zvezi z ono toženca Jasbitza.

Sodni dvor je vspregel ta predlog. Na to je zapisnikar prečital obtožnico, katera se glasi:

Na podlagi aktov preiskave, uvedene proti aretovanemu Edmundu Cosani, in poizvedb proti Justu Škerl in drugim, ter vidši §§. 13., 51., 56. in 112. kaz. p., toži c. kr. drž. pravdnštvo

1. Edmunda Cosani od Valentina in Marije roj. Gregoretti, iz Trsta, tu sem pristojnega, 28-letnega, katolika, oženjenega, pisarja, že kaznovanega;

voda, je odvrnil mladi mož, »ne tratimo časa s kramljanjem. Cesar ne čaka rad, in maršal se je zapovedal, da pridem k njemu glede sporčila.«

Med govorjenjem je bil prijel z neko zaupnostjo Julijo za roko in jo potegnil hitro za seboj proti Carrouselu. Z začudenjem je opazila Julija velikanško množico, ki se je rila na tesnem prostoru med sivimi grajskimi zidovi in med z verigami zvezanimi stebriči, ki so mejili na velik peščen četverkot, sredi tuilerijskega dvorišča. Vrata straž, postavljena, da ohrani prost prehod cesarju in njegovemu štabu, je imela mnogo posla, da je ni predrla razburjena in kakor panj bučeča množica.

»To bo torej jako lepo?« je vprašala smehljaje se Julija.

»Pazite vendar!« je zavpil častnik, zgrabil Julijo okoli pasu ter jo z isto tako naglico kakor možjo vzdignil, da jo ponese v bližino stebra. Brez tega naglega vzdiga bi bil njegove radovedno sorodkinjo sunil z ozadkom s sedlom na zelenem, z zlatom pretkanim žametom opremljen belec, katerega je držal Napoleonov mameluk za uzo skoraj pod stolbo, kakih deset korakov za konji, ki so čakali na višje častnike in cesarjeve spremeljence. Mladi mož je postavil očeta in hčerko pred množico, na desno, zraven prvega stebra in ju, namignivši z glavo, priporočil dvema sturima grenadirjema, med katerima

2. Justa Škerl pok. Štefana in pok. Marje rojene Smertnik, rojenega v Trstu in pristojnega tu sem, 39 letnega, katolika, oženjenega, zidarskega mojstra in posestnika, znajočega čitati in pisati, že kaznovanega;

3. Aleida Pellegrini od Lovrenca in Terezije rojene Coban, iz Ale, pristojnega v Gorico, 30-letnega, katolika, neoženjenega, zavarovalnega uradnika, nekaznovanega;

4. Edvarda Jeklin od Josipa in Katarine roj. Bescontini, rojenega v Trstu in pristojnega tu sem, 45 letnega, katolika, oženjenega, pisarja, nekaznovanega;

5. Riharda Valle od Josipa Dominika in pok. Helene roj. D'Endrina, rojenega v Trstu, pristojnega tu sem, 28-letnega, katolika, neoženjenega, občinskega uradnika, že kaznovanega;

6. Hieronima (Julija) Jasbitz od Josipine Delchi iz Beluna, pristojnega v Komenu, 43-letnega katolika, oženjenega, kramarja, znajočega čitati in pisati že kaznovanega;

A) da so glasovali pred komisijo za obč. volitve tega mesta;

a) Edmund Cosani dne 14. aprila 1903 o volitvah IV. razreda z legitimacijo Edvarda Grill in Ruggera Serzi, dne 18. aprila 1903 na volitvah III. razreda z legitimacijami dra. Ignia in dr. Lucijana Dan-teja Vecchi in dne 18. istega meseca z legitimacijo Vincenca Cociancig, Josipa Milana, Mateja Mareglia in še drugih volilcev;

b) Just Škerl, dne 18. aprila 1903 na volitvah III. razreda z legitimacijo neznanega volilca;

c) Aleide Pellegrini dne 18. aprila 1903 na volitvah III. razreda z legitimacijama na ime Petra Berberovich in Teodora de Botta;

d) Edvard Jeklin dne 18. aprila 1903 na volitvah III. razreda z legitimacijo na ime Frana Kagnus, dne 23. aprila 1903. na volitvah II. razreda z legitimacijo enega in dne 25. istega meseca na volitvah I. razreda z legitimacijama dveh nezanih volilcev;

e) Rihard Valle dne 25. aprila 1903 na volitvah I. razreda z legitimacijo neznanega volilca in

f) Hieronim Jasbitz dne 14. aprila 1903 na volitvah IV. razr. z legitimacijo na ime Andreja Castro;

izdaveje se na osebe, na katerih imena so se glasile dotične legitimacije, s katerimi so glasovali, in da so s tem na varajoč način falsificirali glasovanje o priliki volitev v izvrševanje političnih pravic.

7. Josipa Tominig pokojn. Gašparja in Helene, iz Trsta, pristojnega v Milje, 58 letnega, katolika, oženjenega, posestnika, znajočega čitati in pisati, nekaznovanega;

8. Antona Crelis od Rozalije poročne Valenčič, iz Caridane, pristojnega v Trst, 33 letnega, katolika, neoženjenega, hišnega vratarja, znajočega pisati in čitati, nekaznovanega;

B) da je dne 17. aprila 1903 Tominig prodal in Anton Crelis kupil glas, katerega

sta stala. Ko se je vrnil častnik v palačo, je nadomestil na njegovom obrazu hipno prestrašenost, katero je bil povzročil konj s svojo kretnjo, nek izraz sreče in veselja. Skrivnostno mu je bila stisnila Julija roko, bodisi, da ga zahvali za majhno jej storjeno uslugo, bodisi, da mu je rekla: »Vendar Vas enkrat vidim.« Ljubko je nagnila glavo v odzdrav spoštljivemu poklonu, katerega je naredil častnik pred svojim hitrim odhodom njej, kakor tudi očetu. Starček, ki je storil, kakor da bi mlada dva nalašč pustila skupaj, je zaostal resnega obraza nekoliko za hčerko. Toda opazoval jo je skrivaj in se trudil, da jo zaziblje v varljivo neskrbnost, obnašajoč se, kakor bi bil zamaknjen v opazovanje veličastnega prizora, ki ga je nudit Carrousel. Ko se je ozrla Julija na očeta s pogledom, s kakoršnim pogledava prestrašen učence svojo učitelja, jej je starec istotako odgovoril s smehljajem dobrohotne radosti; njegov oster pogled pa je sledil častniku do stolbe in ni mu ušel noben dogodek tega brzega prizora.

»Kako lep prizor je to!« je rekla Julija, tiho stiskajoča očetovo roko.

Slikovit in veličasten prizor, ki ga je kazal v tem trenutju Carrousel, izvalil je ta vzklik tisočim gledalcev: kajti na vseh obrazih se je izražalo občudovanje

(Pride še.)

PODLISTEK.

2

Ženska tridesetih let.

Francoški spisal: Honoré de Balzac.
Poslovenil K. Z.

I.

Prvi greh.

Kdor jo je videl mahati z desnico, moral bi bil reči, da se je poslužuje za tek. Njena v lepih rokavicah tiseča ročica je nestrpljivo stakala ribe, podobna veslu, delecemu valove. Starček se je od časa do časa nasmehljaj, a včasih je mimičreda tudi njegov upali obraz zatemnil v bolesten izraz. Njegova lju-bezen do tega nežnega bitja je povzročila njegovo občudovanje sedanosti, kakor tudi strah pred prihodnostjo, kakor bi si rekel: »Danes je srečna, bo-li vedno?« Stari ljudje namreč omejujejo željo radi bodočnost mladih s svojimi tožbami. Ko sta dospela oče in hči pod stebrenik paviljona, na čegar vrhu je plapolala trobojnica in skozi katerega so hodili šetaleci ter prehajali iz tuilerijskega vrta v Carrousel, zaklicale so jima straže zaporedoma:

»Tu hoditi ni več dovoljeno!«

Deklica se je vspela na prstih in tako lahko videla množico nakitenih dam, ki so zaslanjale obe strani stare marmornate stolbe, skozi katere je moral priti cesar.

»Vidiš oče, da sva odšla prepozno?« Njen nevoljni obraz je izdal, koliko jej je bilo ležeče na tem, da prisostvuje tej pa radi.

»Obrniva se torej, Julija, ker ne ljubiš gneče.«

»Ostaniva oče. Od tu še lahko vidim cesarja; kajti če pade v vojski, bi ga ne videla nikdar.«

Oče je zatrepetal, ko je zaslišal te sibične besede; njegova hči pa se je komaj vzdrževala solz. Ko jo je pogledal, se mu je zdelo, da vidi pod njeinimi povešenimi trepalnicami solze, katere je privabila manj nevolja, nego ona prva bol, katere skrivnost uganiti je za starega očeta lahkota. Naenkrat je Julija vskliknila; pomena tega vzklika pa nista razumela niti straža niti starček. Zaslišavši ta vzklik se je živahno obrnil neki častnik, ki je hitel z dvorišča proti stopnji cam, in prišedši do vrtno stolbe je spoznal mlado osebo, skrito za trenotje za visocimi grenadirskimi kapami, in takoj je preklical ukaz za njo in njenega očeta, ukaz, katerega je bil dal on sam. Zatem je, nemeneč se za godrnjanje elegantne množice, ki je zaslanjala stolbo, rahlo potegnil k sebi krasno deklico.

»Sedaj se ne čudim več njeni jezi in naglici, ker si ti v službi,« je rekel častniku starec ne manj resno, kakor prezirljivo.

»Če želite dober prostor, gospod voj-

je prvi imel pravico oddati na občinskih volitvah III. razreda, ki so se vršili istega dne torej o priliki volitev v izvrševanje političnih pravic.

Torej vseh osem radi prestopka predvidjenega v VI. členu zakona od dne 17., 12., 1862. št. 8 državnega zakona št. 1463, kaznjivega po navedenem členu zakona.

9. Breno Vecchi pok. Josipa in Lucije, rojenega v Trstu in pristojnega tu sem, 49-letnega, katolika, oženjenega, obč. uradnika, nekaznovanega;

10. Edvarda Grill od Josipa in pok. Jere, roj. Milner, iz Trsta, pristojnega v Novo mesto, 32-letnega, katolika, oženjenega brivca, znajočega čitati in pisati, že kaznovanega;

11. Andreja Castro od Jurija in Ane roj. Trani, rojenega v Trstu in pristojnega tu sem, 43-letnega, katolika, oženjenega prekupčevalca sadja, znajočega čitati in pisati nekaznovanega;

C) da je tu

a) Breno Vecchi dne 17. aprila 1903, o priliki občinskih volitev III. razreda izročil Edmundu Cosaniju legitimacijo na imeni dra. Iginija in dra. Lucijana Danteja Vecchi z nalogom, da glasuje pod imeni teh dveh, kar se je tudi v resnici zgodilo;

b) Edvard Grill dne 14. aprila 1903 o priliki občinskih volitev IV. razreda izročil Edmundu Cosaniju svojo legitimacijo in dotično glasovnico z nalogom, da isti glasuje pod njegovim imenom, kar se je tudi v resnici zgodilo;

c) Andrej Castro dne 14. aprila 1903 o priliki občinskih volitev IV. razreda izročil Hieronimu Jasbitzu svojo legitimacijo in dotično glasovnico z nalogom, da isti glasuje pod njegovim imenom, kar se je tudi v resnici zgodilo,

in da so torej ukazom in nasvetom odprli pot in premišljeno ponudili priliko za izvršitev prestopka falsificiranja glasovanja o priliki volitev v izvrševanje političnih pravic, o čemer se omenja ad A. a., oziroma A. f., da so se podala tudi sredstva v svrhu.

12. Jurija Antona Benussi pok. Antona in pok. Magdalene rojene Monfalcone, rojenega v Trstu in pristojnega tu sem 52-letnega (rojenega dne 24. oktobra 1851.), katolika, oženjenega, trgovca, nekaznovanega;

13. Andreja Cumar pok. Štefana in Karoline roj. Held, rojenega v Trstu in pristojnega tu sem, 44-letnega (rojenega dne 25. julija 1859), katolika, oženjenega, trgovca, nekaznovanega

D) da sta oba v marcu in aprilu 1903, tukaj prvi kakor predsednik in drugi kakor blagajnik volilnega odbora političnega društva »Patria«, najela kakor agitatorja proti plačilu Edmunda Cosanija z nalogom, da glasuje na občinskih volitvah III. in IV. razreda, ki so se vršile meseca aprila 1903, za druge osebe z legitimacijami, ki so mu bile na sedežu gori omenjenega odbora izročene na razpolaganje, tako, da je Cosani z njihovo vodstvom glasoval za druge osebe, kakor povedano ad A. a., in da sta torej proračunjeno dala Cosaniju priliko, da je ponovno zakrivil prestopke falsifikacije volitev v izvrševanje političnih pravic, podavši sredstva v to svrhu in odstranivši zapreke.

Torej vseh pet sokrivde prestopka falsifikacije političnih volitev, predvidjenega v §§ 5 (239) kaz. zak. in VI. členu zakona od dne 17. decembra 1862 št. 8 drž. zak. št. 6 1863 kaznjivega po istem členu.

Zahteva,

naj se toženci pozovejo na razpravo pred to e. k. deželno sodišče kakor sodni dvor I. instance in da se pozovejo priče:

1. Karol Titz, 2. Fran Milost, 3. Josip Črnc, 4. Karol Tribuson, 5. Fran Pagnaco, 6. Silvijo Kagnus, 7. Karol Camerle, 8. Karol Ofner, 9. Karol Sabeg

in da se predtajo listine preiskave (tu navaja obtožnica raznih številk nič manje, nego 138 listin), in rojstne liste, kazenske

Ljubezen.

Spisal R. Franov.

(Dalje.)

Prijatelj S. ga je upejal v družino Kobilovo. Spoznal se je z domačo hčerko, lepo plavaloso, modrooko malo, ki je ravnokar izstopila iz vzgojevališča. Videl je, kako zarudeva ob njegovem prihodu in mnogokrat jo je ujel z očmi. Vedel je, da dobi Zlatka veliko dobo, s katero bi se lahko dvigal čez prve težke javega življenja, vedel je, da mu upliv ajene družine lahko mnogo pripomore. Le malo še je vstrepetal njegovo srce ob imenu Milene, mislil si jo je nadomestiti z Zlatko in poprosil je roditelje za njeno roko.

Kmalu je bila Zlatka njegova soproga. Milena je bila nesrečna; ko se je poročila, je upala, da najde v svojem možu ljubečega soproga, ki jo osreči. A varala se je. Mlada, krepka, življenja želeča žena je bila obsojena živeti poleg starega, izsušenega od neizmernega uživanja. S časom se jej je pristidil. Želela si je daleč proč, želela si je v gorak objem mladega, življenjapolnega moža in le naključje jo je obvarovalo pred nezvestobo.

Milena je stanovala v G. Tudi Slavko so premestili tja. Milena je znala, da je Slavko

glasnice in politične informacije glede vseh tožencev.

Razlogi.

Kakor je znano, so se prošlega aprila v tem mestu vršile volitve občinskega sveta in sicer one IV. razreda dne 14. in 15., one III. razreda dne 17. in 18., one II. in I. razreda dne 23. odtodno 25. istega meseca in slednjič, nekoliko dni pozneje v okolici.

Bitka, vredna takega imena, se je bila le na volitvi III. razreda, v katerem sti si stali nasproti dve stranki in sicer politično društvo »Patria« in društvo »Domenico Rossetti«.

Preiskava, uvedena proti Edmundu Cosaniju in dr., je privela do prepričanja, da je bilo sosebno v tem razredu zakriviljenih mnogo volilnih goljufij pod današnjih sojenecih in drugih individuih, ki so ostali neznani.

Na volitvah III. razreda je imel oddati svoj glas tudi Josip Tominc, kateri je pa — po svoji lastni izpovedbi — uporabil to svoje pravo edino le pod pogojem, da mu Anton Creli, kateri ga je silil, naj gre glasovati, plaža jutrek. In res je Anton Creli spolnil obljubo, potem, ko se je prepričal, da je Tominc resnično glasoval.

Radi navedenih rezultate morajo toženci Cosani, Škerl, Pellegrini, Jeklin, Valle in Jasbitz odgovarjati radi činov, ki imajo vse značaje prestopka predvidenega v VI. členu zakona od dne 17. decembra 1862 št. 8 drž. zak. št. E 1863, ker so glasovaje izključno za druge osebe falsificirali varajočim načinom glasovanje o priliki volitev v izvrševanje političnih pravic; tožencea Tominc in Creli radi istega prestopka, ker je eden njiju prodal, a drugi kupil en glas; in slednjič tožencea Grill in Castro radi sokrivde na tem prestopku, ker sta dala Cosaniju, od nosao Jasbitzu-u nalog da ista mesto njiju vršita volilno pravico, izdajaje se krivo za osebe, ki so bile imenovane na legitimacijah.

Radi sokrivde mora dalje odgovarjati toženec Breno Vecchi. Ta priznava namreč, da ste mu bili dostavljeni legitimaciji za njegova dva odsotna brata dra. Iginia in dra. Lucijana Danteja Vecchi, ter je na svojem prvem zaslišanju izjavil, da je legitimaciji izročil Cosaniju, ne da bi mu bil naročil, naj glasuje za njiju, dočim je Cosani izjavil od svoje strani, da je listka našel na sedežu večkrat omenjenega odbora.

Ali če se vpošteva, da je sam Vecchi priznal iz prva, da je izročil listka Cosaniju in da le pozneje se ni hotel spominjati, kateri osebi je izročil listka; če se vpošteva da je Cosani — kakor je izpovedal sam dne 17. aprila na volitvah III. razreda — glasoval za gori imenovana brata Vecchi, je jasno, da je toženec izročil omenjena listka ravno Cosaniju »znanemu agitatorju volilnega odbora društva »Patria«, v svrhu, da se Cosani poslužiti istih glasovaje v imenu dveh bratov Vecchi, kar se je tudi v resnici zgodilo.

Edmund Cosani, kateri je — kakor je že dokazano o priliki volitev razvijal žilavo delavnost v prid volilnega odbora društva »Patria«, je bil — po njegovi izpovedbi — najet kakor agitator od odborovega predsednika Jurija A. G. Benussi ja, ki ga je toliko pred volilnimi činom, kolikor po istem odškodoval davši mu plačilnih nakaznic za skupno svoto 240 kron, prijetih od Ivana Cumarja, ki je fungiral kakor blagajnik istega odbora. Vseled ten dotik, ki sta jih imela s Cosanijem, je torej brezdvomno, da sta ga dobro poznala, toliko Benussi, kolikor Cumar.

Cosani pa izjavlja sedaj, da se je on moral šminkati in preoblačiti, v to, da je mogel glasovati za druge osebe ne da bi ga spoznal kak člen volne komisije in da je za časa volitev tako šmin kan in preoblečen hodil v dvorano društva »Filarmonica«, kjer je imel svoj sedež gori omenjeni odbor in kjer je bil večkrat Benussi, kateri gaje vide-

blizu, tudi Slavko je vedel, da Milena ni daleč. A ogibala sta se. On je ni hotel posetiti, ker je mislil, da ga je izdala, vendar se je oglašala zopet prva ljubezen. Milena je pričakovala, da jo on poseti in o tej priliki se je hotela maščevati nad svojim možem, kateri jo je obsodil na tako življenje. Zvešilo se je vstajalo v njej brepenenje. »Moj moraš biti!« Čakala je in čakala. Ko ga pa le ni bilo, zela je k svoji mizici in zapisala:

Dragi Slavko!

Hudo je naju zdelo nesreča. Zabi, kar sem Ti strčila, prevarili so me. Veruj, da sem najhujše kaznovana sama. Pridi me tolažit! Bodi moj! Pridi nocoj ob 9. uri, moga moža ne bo doma. Pridi, da Te privijem na svoje ljubezni želeče srce. Pridi, da zabim v Tvojem objemu svoje garje.

Pridi k Svoji

Milena...

Kri je stopila Slavku v glavo, ko je čital parfimirano pisemce. Z novo silo se je pomladila ljubezen do nje v njegovem srcu in se borila z ljubeznijo do Zlatke. Poštenje in dolžnost mu je dejalo: Ne idi! Zavezan si! A bilo je zaman. Grem le, da jo odvrnem od slabe poti, si je mislil, a znal je, da če pojde, pade. Z novo silo so mu vstajali dogodki lastne mladosti pred očmi.

Prišel je mrak. Povečerjal je, prečital še enkrat listek. »Da, grem, grem samo danes po

val in kateri torej ni mogel prezreti njegovega šminkanja in mu ni mogel ostati neznan namen istega.

Isto velja za toženca Jakoba Cumarja, kateri je bil člen volilne komisije za IV. razred in kateri je torej imel vsi priliko videti Cosanija, ki je našminkan ali preoblečen glasoval za druge osebe.

Spojivši to okolnost z dejstvom, da je bilo na sedežu volilnega odbora najdenih mnogo legitimacij in identitetnih izkaznic: če se vpošteva, da sta Benussi in Cumar videla tja J. hajati Cosanija, kateremu so se delo želeli omenjeni listki in ki se je posluževal istih v izvršitev kaznivih dejanj katerih (Cosani) priznava krivim; če se vpošteva, da sta oba sojenca katera sta radi gorenjega razloga morala vedeti za Cosanijevo početje — velikodušno plačala Cosaniju to njegovo delo vanje; če se vpošteva da mu je — po Cosanijevi izpovedbi — Cumar svetoval bežati, ko je volilni dvorani pričujoči Karol Tribuson, v istem hipu, ko je Cosani goljufivo glasoval za Vincenca Cosianciga, opozoril volilno komisijo na dejstvo, da človek, ki je glasoval, ni omenjeni Cosiancig, in da mu je Cumar v drugem takem slučaju priporočil naj se ne spušta pradač glasovaje za druge osebe; če se vpošteva, da je Benussi dne 18. aprila popoludne, po dovršenih volitvah, ko je videl Cosanija našminkanega na sedežu odbora, šel k njemu ter mu rekel potihoma: »Cosani, dovolj, dovolj; ni treba več«, kar velja kakor svarjenje Cosani ja, naj preneha se svojim protizakonitim delovanjem, katero od tedaj naprej ni bilo več potrebno; če se vpošteva slednjič, da se svote vročene Cosaniju, ne morejo opravičiti, kakor bi hoteli toženci, z voznimi troški za izvoškeke, ki so se vporabliali o volilni agitaciji, — kajti za rabo izvoščekov potrebne svoje s bile vročene lastnikom vozov neposredno od blagajnika Cumar-ja na plačilne izkaznice dane od volilnega odbora, katerih izkaznice se je nekoliko našlo v posesti Cosanija; če se vpošteva torej, da Cosaniju plačane svote niso mogle služiti v omenjeno svrhu, marveč so morale biti edino le v odškodnino Cosaniju za njegovo protizakonito delovanje; če se vpošteva, da se je tem načinom Cosanija očitno bodrilo k početju in nadaljevanju volilnih goljufij, za katere sta iz gori navedenih razlogov natančno in brezdvomno vedela sojenca, morata biti poklicana tudi onadva na odgovor radi sokrivde na prestopkih, ki jih je zakrivil Cosani glasovaje na imena Ruzg, Sierl, Vincenc Cosiancig, Josip Milano, Matej Mareglia in še drugih.

Po prečitjanju obtožnice pričelo je zaslišavanje obtožencev in v prvi vrsti glavnega obtožencea Cosani. Razprava je izvanredno interesantna ter jej z napetostjo sledi natlačena galerija. Vrši se v dvorani za porotne obravnave. Časnikarskim poročevalcem, katerih je sedem, odkazale so se klopi, na katerih sede o porotnih razpravah porotniki. Izpovedbe Cosanija, ki so jako obteževalne za ostale soobtožence in posebno za predsednika laške vladajoče stranke, Benussi ja, so vzbujale med občinstvom senzacijo.

Podrobno poročilo o razpravi, ki se bo gotovo nadaljevala še v sredo, priobčimo v prihodnji številki.

Politični pregled.

V Trstu, 7. septembra 1903.

Sklicanje deželnih zborov. Polu uradna vest z Dunaja trdi, da bodo jutri sklicani deželni zbori. Dne 10. t. m. da se sestanejo deželni zbori solnograški, bukovinski in predarelski; dne 14. t. m. spodnjeavstrijski, galiski, koroški in šlezjski; dne 17. t. m. zgornjeavstrijski; dne 21. t. m. moravski in štajerski; dne 22. t. m. kranjski; dne 29. t. m. pa češki in tirolski. Deželni zbori tržaški, gorški, istrski in dalmatinski pa se ne skličejo sedaj, marveč pozneje.

slovo. Potem nikdar več. Vzel je klobuk, suknjo in palico.

»Moram v klub, Zlatka, zbogom.«

»Slavko, ne idi nocoj, samo nocoj ne!« Pogledal jo je začudeno, navadno ga ni ustajevala.

»Moram, ljubi otrok, daj mi poljubček.«

In poljubil jo je strasno, a mislil le na Mileno.

»Zdaj zbogom!«

»Ne, Slavko, ostani, čuj Slavko.« Že je bil pri vratih, omagoval je in bal se, da ne bi podlegel. A ona je hitela za njim, šepnila mu nekaj v uho, skrila mu svoj obraz v njegove rame in ihtela. Vsradenost jo je objel, poln ognja kakor nikdar, jo poljubil in — ostal. Odložil je suknjo, klobuk in palico ter prebil ves večer pri svoji ženki. Na Mileno ni več mislil, zastoj je čakala. Slavko je bil srečen, kakor še nikdar, imel je upanje, da postane oče.

Drugi dan je * prišla Milena sledeče pismo:

Visokorodna gospa!

Blagovolite zabiti, kar je bilo med nama. Vračam Vam povabilo. Vi ste omožena, jaz oženjen. Dolžnost naju loči.

Z odličnim spoštovanjem

Slavko Kriváa.

(Konec.)

Čehi, nofranji avstrijski položaj, pa kriza na Ogrskem. Minoli petek je imel svojo, obilno obiskano sejo izvrševalni odbor čeških državnih in deželnih poslancev. Ta seja je bila morda zgodovinske važnosti, kajti poslanca Herold in Pacák sta podala važne programacijske izjave za bodočnost. Preresne so bile besede, ki sta jih naslovila na adresu dunajskih krogov.

Velevažne so bile izjave načelnika rula-doškega državnozbornskega kluba, dr. Pacák, oziroma na stališče Čehov nasproti krizi na Ogrskem. Izjavivši, da stoji monarhija na pragu novih tvorb, je izjavil govornik, da Čhom ne prihaja na misel, da bi pomagali Nemcem in vladi nasproti Madjarom, kakor jim tudi ne prihaja na misel, da bi podpirali enostranska stremjenja Madjarov, ki n o-čajo poštevati Slovanov v oni drugi polovici. Nemci so krivi na sedanjem položaju. Oni so z nagodbo od leta 1868 oškodovali gospodarske interese te države, ker so hoteli vladati tu. Kriv pa je tudi dr. Koberber, ker se je brezpozno stal v službo istih Nemcev! Čehi se ne plašijo pred grožnjami. S Koberberjem so Čehi definitivno obračunali in z vso energijo hočejo delati na to, da se državna oblika spremeni. Oni so prisiljeni v ta zadnji poskus. V to treba zdinjanje vseh čeških strank in Čhi naj v tem oziru pomemljejo Madjare. Govornik je zaključil češkim strankam: »Sporazumimo se in združimo se v obramboskupne češke domovine!«

Poslanec Herold je zahteval kraljestvo Češko kakor jednako potencirano državno individualiteto. Monarhija stoji pred velikim problemom vztožnega vprašanja. Dosedanja protislovanska politika pa je jemlje možnost, da bi si pridobila simpatije slovanskih narodov na Balkanu, od katerih je zavisna vsa naša gospodarska bodočnost. Selaj je prišel čas, ko Čehi ne morejo več urejati svojega razmerja do vlade le po pripravljenosti te poslednje za ustrežanje le kulturnim in narodnim potrebam češkega naroda. Čehi morajo zahtevati odslej vse drugač-nih garancij.

Dunajska politika se mora popolnoma spremeniti. Govornik je izjavil v soglasju z dr. Pacakom, da Čehi ne morejo slediti pozivu vlade in Nemcev, da bi stopili v bojno pozicijo proti Madjarom! Oni bodo marveč zahtevali slično Madjarom: češki polkovni jezik v čeških polkih, veljavo češkega jezika v vojskih zavodih, češke častnike za češke polke, češki razpravni jezik na vojaških sodiščih itd.

Končno je dr. Herold obsodil pridržanje tretjega letnika pod orožjem, ne da bi se bilo povprašalo popred zakonodajne zastope. Tudi zato morajo češki poslanci premeniti svoje razmerje do vladnega sistema. Koncentracija češkega naroda je neizogibna potreba in zato hoče mladočeška stranka izdelati temeljna načela za sistematično aktivno politiko v bodočnosti. Vsprejeta je bila resolucija v tem pogledu! K tem enunciacijam iz češkega tabora se še povrnemo.

Kriza na Ogrskem. V opozicijskih krogih radost — v drugih krogih pa, kjer se boje, da utegne prenapeta srčna počiti, konsternacija. Tako zveče soglasno poročila iz Budimpešte o položaju potem, ko je finančni minister Lukacs izjavil pred cesarjem, da ne more vsprejeti naloga za sestavo novega ministerstva, ker ve, da ne bi vspel. A ta je bil ravno mož, na katerega so liberalni krogovi zidali vse svoje nade. Druga dva moža, ki sta tudi v ospredju kombinacije, Wackerle in Apponyi, nista osebno pogodu vladarju. — Bolj in bolj se torej stvari globljeja proti konfliktu med krou in parlamentom. Kriza je torej stopila v najakutnejši stadij. V liberalnih krogih, ki bi vendar ne hoteli podreti vseh mostov za seboj, je zavladala skrajna potrtost. Njihova potrtost pa je v radost za opozicijo. Ponesečen je kombinacije z Lukacsom smatra ona za svojo veliko zmago in je uverjena bolj neko kedar, da bo moral, kdor že stopi na čelo vlade, vsprejeti nje program: da samostalna vojska pride odslej tudi v vladni program. Pripravljenimi nam je torej biti na hude konflikte med ogrskim parlamentom in krono, med avstrijskim in ogrskim parlamentom, med obema vladama in brzkone tudi med Madjari in nemadjarškimi narodnostmi na Ogrskem. A ravno ta konflikt bi m gel postati usoden za Madjare. — Rumunski listi so na pr. že izdali proglas do naroda, v katerem se postavljajo na stran cesarja in zavzemljejo ostro stališče nasproti Madjarom. In Rumuni so zdravo, čvrsto in zelo odločno pleme, ki je zmožno v to, da napravi debelo črto preko računov madjarskega šovinizma.

Ustaja na Balkanu. Neki časnikar imel je pogovor z jednim macedonskih voditeljev. Ta mu je pripovedoval, da ima macedonski komite pripravljene ogromne zaloge dinamita in drugih razstreljivih snovi ter mnogo orožja in denarja. Voditelji so sklenili, da, ako ne pride kmalu do vojne med Turčijo in Bolgarijo ali do posredovanja kake velesile, uničijo macedonske mesta z dinamitom, da požrejo macedonska vasi ter da okužijo vodnjake z bacili kuge, katere bacile imajo že pripravljene. Vseled splošno anarhijo, ki bi po vsem tem navtala in bi

se razširila tudi v Bolgarijo, bila bi ista prisiljena zapričiti vojno s Turčijo.

Te dni je turški veliki vezir zatrljal nekaterim diplomatom, da je ustaja v vilajetu Bitolj in v sandžakatu Kirk Kilise skoraj popolnoma potlačena. Diplomati so si o tem zatrevanju bržkone mislili, da »skoraj« ni še nikoli zjela ujel.

Te dni se je na parniku »Vaskap« v bolgarskem pristanišču Burgas dogo-lila grozna eksplozija. Na parniku je bilo 21 oseb, a pogrešajo jih 17, ki so gotovo vse mrtve. Zadnje vesti trdijo, da je ta eksplozija v zvezi z ustajo in da je eksplodiral zaboj dinamita, katerega so ustaši spravili na parnik. Avstro ogrski konzularni agent se je podal v Burgas, da tam preišče to stvar.

Turčija je izdala na macedonsko prebivalstvo proklamacijo, v kateri trdi, da »bolgarski agitatorji« motijo mir in red v pokrajinah Drinopolje, Solun, Bitolj in Kosovo ter da silijo moljubno prebivalstvo na ustajo. Proklamacija pripisuje ustašem vse one grozovitosti, katere delajo Turki in trdi, da moljubno prebivalstvo uživa zaščito cesarske vlade, mir in blagostanje. Slednjič pravi proklamacija, da postopanje ustašev žali čut pravičnosti in vzbuja zgražanje vsega civiliziranega sveta.

Ta proklamacija podaja nam lepo sliko o resničnosti Turčije.

Iz Carigrada poročajo, da so turške oblasti dne 4. t. m. zaprle tamkaj pomožnega drugomana ruskega poslanstva, Armenca Hadybiana. U zrok aretiranju ni znan.

V Carigradu delajo velike priprave za vojno in zatruje se, da najkrajšem času zapriče bolgarsko-turška vojna. Pripravljen da je že »ultimatum« turški vlade Bolgariji in le sultan da je odpošiljatev »ultimatum« zadržal za nekoliko dni.

Italijani in Slovani. Pod naslovom »L' Aritate« priobčuje Guglielmo Ferrero v milanskem »Secolo« uvoden članek, v katerem veliko zgovornostjo in nenavadno toploto priporoča zvezo med Italijani in Slovani. Mi priobčimo ta velezanimivi in veleaktivni članek, čim nam bo dopuščal prostor. Za danes naj navedemo le zaključne besede: »Ne Italijani in ne Slovani ne bodo mogli sami ob sebi — še manj pa če so nesložni — upirati se Nemcem, podpiranih od Avstrije, za katerimi stoji Germanija, v čije interese deluje tudi Ogrska, kjer je madjarska oligarhija, vzhe vsem emfatičnim deklamacijam, le orodje v rokah Nemcev v zatiranje malih slovanskih narodov. Zakaj naj bi se torej ne zjednili (Italijani in Slovani namreč)?! Naravno je, da bi se ta alejance ne mogla doati brez spretnega in drznega sodelovanja italijanskega naroda in italijanske vlade. Kaj bi, po mojem mnenju, moral storiti narod in kaj vlada, to povem o drugi priliki.«

Po teh zaključnih besedah morejo soditi čitatelji o vsebini in tendenciji članka v »Secolo« in morejo biti uverjeni, da jih bodo izvajanja Ferrera zanimala v visoki meri!

Tržaške vesti.

Maša zadušnica za pok. Ivana viteza Nabergeja. Ob obletnici smrti Ivana viteza Nabergeja bo dne 10. t. m. ob 8. uri zjutraj v cerkvi pri sv. Antonu Novem mašazadušnica za pokojnega voditelja našega in prvoboritelja za pravice slovenskega naroda v Trstu in njega okolico.

Poroka. Dne 1. t. m. se je poročila gospica Ivanka Ivančič, odbornica zavoda sv. Nikolaja in vgladna rodoljubkinja, z gospodom Ivanom Jevšekom. Bog daj obilo sreče!

Papež Pij X. in glagolicea. »Jedinstvo« je prejelo iz — kakor zatrja — po vsem verodostojnega vira zatrdilo, da je bilo izmišljeno in falsificirano ono pismo, ki je je bil priobčen tržaški »Piccolo« in o katerem je trdil, da je bilo pisano od patrijarha Sarto, sedanjega papeža. Dopisnik »Jedinstva« se je uveril na lastne oči in na mero dajnem mestu, da sedanjji papež in tedanjji patrijarh ni pisal vprašavnega pisma. »Piccolo« je torej zopet lagal in pokazal zlobno namero. Dopisnik pravi, da je papež poučen o vprašanju glagolice in se že dela na to, da se ista razširi tudi na druge pokrajine izven Dalmacije; samo trebalo bi, da novinstvo pripravlja narod na to vsehrvatsko ddsščino.

Na adreso Slovencev. Praška »Politika« p natiskuje notico, priobčeno v našem listu, v kateri smo govorili, kako stranki na Kranjskem obdožujeti ena drugo, katere da prav za prav gladi poti infiltraciji Nemštva na Kranjskem. Zabeleživa svoje mnenje, da je na tem njsveč krivo dejstvo, da se je pozornost naroda na Kranjskem vse preveč obrnila drugim vprašanjem, ki niso v zvezi z eksistenčnimi pogoji naroda, smo bili mi pridodali željo, naj bi stranki na Kranjskem jeli razmišljati o tem! Našim izvajanjem pridodaje »Politika«:

»Ta želja glasila tržaških Slovencev težko da bi se izpolnila. Za taka vprašanja so v Ljubljani izgubili vsako merilo; proti nadležni svarilec gromiti obe stranki. Saj se ne jemlje ozira niti ene može, ki se na ekspoziranih mestih borijo z vsemi svojimi močmi za narodnost, ki je v nevarnosti, in ki torej

radi tega ne morejo umeti koristnosti deljanja na stranke. Kakor so že okolnosti take, so ti možje napadani od glasil obeh strank, brez ozira na to, da morejo takina padati slabiti pozicijo naroda nanevarni točki in da morejo sovražnikom naroda dati materijala, s katerim isti paralizirajo ali vsaj slabijo delovanje takih prvoboriteljev. Dokler torej ne bodo odpravljene nespravljivi voditelji obeh sovražočih se frakcij, dotlej se ni nadejati spreobrnjenja in dotlej ostanejo brezvspešna vsa svarjenja prijateljev, ki so v skrbeh. Korist od tega ima seveda — kakor dokazuje pričujoči eksmpelj — le skupni narodni sovražnik.

Slavnosti v Vidmu. Zadnja »Soča« priobčuje dve notici, doposlani jej iz Vidma. Prva, pod naslovom »Zastava Gorice, odlikovana v Italiji«, se glasi:

»Gorica ni pozdravila našega kralja le z ogromno udeležbo nad 800 oseb in s šopkom evetja, marveč tudi s svojo zastavo, katere so nosili goriški mladeniči. Ko so nesli to zastavo na Piazza Umberto I. mimo kraljeve dvojice, jo je prva zapazila kraljica, ki se je prijazno namemljala ter opozorila na njo tudi kralj. Ta se je takoj obrnil proti nji ter jej salutoval. »Evviva Italia! evviva il Re!« se je mogočno odzvalo iz vrste vrlih goriških mladeničev.

Druga, pod naslovom »Goriške Slovence karajo iz Italije«, pa se glasi:

»Našega kralja in milo kraljico Jeleno je navdušeno pozdravljalo nad 20.000 irredevov. Toda storili so svojo dolžnost tudi beneški Slovenci, kar je naredilo v dvornih krogih jako velik utis. Treba vedeti, da na kraljevem dvoru se govori tudi slovanski-srbski, kar razume tudi vsak Slovenec lože, nego Sicilijane in Lombardec knjižavno toskanščino. Danes je prišlo v Italijo v modo — vse, kar je slovanskega, ker le v prijateljstvu s slovanskim svetom iščemo bodočo srečo mlade Italije. — Zakaj tega ne razumete goriški Slovenci? Zakaj Vas ni bilo v Vidmu, da bi bili vredno pozdravili kraljico, ki Vas ljubi, ki je Vaša krvi, kakor ni nobena druga?! Vaša deputacija je bila odlikovana, Vaš šonek evetja bi dičl kot četrti voz naše mile Jelene in Vaš poset bi bil največjega pomena!«

Vae prav in lepo. Ali mi bi želeli, da bi italijanski dvor te utise, ki jih je prejemal v Vidmu, začel izvrševati v praksi, to je: mi bi hoteli videti znamenj, da se prične z beneškimi Slovenci drugače postopati, nego se je doslej, da postanejo isti tudi nacionalno enakopravni državljani, ne pa da ostanejo še nadalje narodni helotje, kakor so bili doslej.

Izzivanja. Pišejo nam: Menili smo, da nam ne bo treba več pisati o lahonskih pajacadah, naperjenih proti nam slov. meščanom, toda, kakor razvidite iz sledečega, ne bo še konca neumnim izzivanjem. Sinoči sem se vračal s Kontovelja v družbi treh gospic. V tramvaju iz Barkovelj v mesto sta sedeli na stolu za našo družbo dve mestni »frajlice«, ki sta izzivalno ponavljali slovenske besede, izgovorjene po naši družbi! Da nisem imel pri sebi toliko »nežnih«, bil bi gotovo reagiral, tako sem pa moral molčati, ali — kar se ni zgodilo sinoči, se zna zgoditi o prvi priliki! Zato bo dobro, da lahonske device diže jezik za zobmi!

Mi ne izzivamo nobenega, toda na izzivanja — pa bila ista tudi iz ust hčer 2000-letne kulture — ne bomo molčali.

Lahoni pa naj ne porečejo potem, ako kdo našh, izzivan, reagira, da smo mi oni, ki izzivajo!!

Nekaj s e. kr. pošte. Naš upravitelj je šel v soboto dne 5. septembra t. l. ob 2. uri popoldne na tukajšnjo pošto, da bi dvignil po nakaznicah došli denar. Dotični poslujoči uradnik, vsprejemši poštne nakaznice, je iste vpisal ter likvidiral, potem pa je vprašal našega upravitelja v ital. jeziku, koliko denarja ima dobiti. Na slovenski odgovor našega upravitelja je isti uradnik s vidnim zaničevanjem poklical nekega slugo, da bi isti posredoval med njima. Ko je upravitelj odklonil slugo, je pristopil e. kr. kontrolor ter rekel: Ako ne govorite italijanski, vam ne moremo izročiti denarja, ker v vsem odelku zadarneposle ga ni — niti enega uradnika, ki bi znal slovenski jezik.

Brez komentarija. C. kr. dvorčemu svetniku g. Felicetti ju pa v blagohotno uvaževanje.

Požar gojzda. Sinoči ob 8. uri začelo je goreti v gozdu na Sklanem bregu nad Sv. Ivanom. Ogenj je trajal kake 3 ure, dokler niso prišli iz mesta ognjegasci in ga pogasili.

57 letnega Jakoba Grgiča iz Padrž hšt. 27 pogrešajo že od minolega četrtka zvečer. Grgič je visok mož vitkega života.

Sotrudnike lista prosimo potrpljenja; danes je moralo izostati marsikaj radi preobilice gradiva.

Radi jutrnjega praznika izide prihodnje izdanje »Edinosti« v sredo popoldne ob navadni uri.

Vremenski vestnik. Včeraj toplomer ob 7. zjutraj 20,8, ob 2. uri popoldne 27,5 C. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 768,3

— Danes plima ob 8.25 predp. in ob 1.52 pop.; oseka ob 1.38 predpoludne in ob 6.11 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Občinske volitve v Boljunu.** V soboto zvečer smo prejeli nastopno brzojavko: »Komisija glasovala. Lista prečitana. Vzlie pozivu ni nikdo pristopil. Volilci so se zunaj pogajali. Naši izvoljeni enoglasno.«

Ta brzojavka ni dovolj jasna. Zato pričakujemo podrobnejega poročila. Toliko pa je smeti smatrati kakor gotovo: glasovali so samo člani komisije in so enoglasno izvolili predložene hrvatske narodne stranke.

× **V Opatici** so bile od dne 1. do vštatega 2. septembra 203 osebe. Od 1. septembra 1903. pa do vštatega dne 2. septembra so prirasle 203 osebe. Dne 2. septembra je bilo 1669 oseb.

× **Iz Doline** smo prejeli izkaz nadaljnjih darov za nabavo nove zastave tamonjega društva »Vodnik«. Ta izkaz priobčimo prihodnjič. Za danes pa priobčujemo vsprejeto velike slavnosti 25 letnice tabora društva »Vodnik« ter blagoslovljenja zastave:

Na predvečer dne 12. septembra streljanje s topi, serenada kumici in obhod.

Dne 13. septembra zjutraj streljanje s topi. Vsprejemanje zjutraj došlih gostov. ob 9. uri zjutraj blagoslovljenje zastave in zabijanje žebeljev. Sv. maša za žive in mrtve taborite. Banket: kovert z botliko vina 2 K. Potem vsprejemanje popoldnanskih gostov z zastavo. Ogled spominka tabora in darovanje za družbo sv. Cirila in Metodija. Odmor in zasedanje prostorov. Slavnostni govor govori državni poslanec g. prof. Spinčič. Koncert na javnem trgu z nastopnim vsprejemom:

1. A. Forster: »Venec Vodnikovih pesmi«, mešan zbor, poje pevsko društvo »Vodnik« iz Doline. 2. M. Hubad: »Narodne pesmice«, poje »Slovansko pevsko društvo« iz Trsta. 3. A. Foester: »Naše gore«, mešan zbor. A. Nedved: »Vijolični vonj«, mešan zbor, poje pevsko društvo »Domovina« iz Ospa. 4. Gerbič: »Kaj iščeš tu lovec«, mešan zbor, poje pevsko »Prešeren« iz Boljuna. 9. pl. Zajc: »Slava delu«, možki zbor, poje pevsko društvo »Slava« iz sv. M. Magdalene. 6. F. S. Vilhar: »Bojna pjesma«, možki zbor, poje pevsko društvo »Adrija« iz Barkovelj. 7. Aljaš: »Triglav«, poje pevsko društvo »Zvonimir« iz Rocola. 8. * * »Lipa« iz Bazovice. 9. Sattner: »Na planine«, poje pevsko društvo »Primorec« iz Mačkoli. 10. * * »Oj planine«, mešan zbor, poje »Čitalnica« od sv. Jakoba. 11. * * »Pogovor z domom«, mešan zbor, poje pevsko društvo »Slovenec« iz Boršta. 12. Avg. A. Leban: »Molitev«, možki zbor, poje pevsko društvo »Zarja« iz Rojana. 13. Volarič: »Pri zibelci«, mešan zbor, poje pevsko društvo »Vodnik« iz Doline. — Šaljiva pošta, svobodna zabava in ples.

Vatopnina k plesu 1 K za osebo.

Ker bo vatopnina h koncertu svobodna, se bode hvaležno vsprejemali radodarni doneski.

Mej posamičnimi točkami vspeveda bo sviral godba.

Čisti dobiček plesa in predmetov, ki se bodo prodajali mej šaljivo pošto, je namenjen družbi sv. Cirila in Metodija.

Kdor želi udeležiti se banketa, naj izvoli naznaniti odboru to do 10. septembra.

× **Za pogorelee v Boveu** je darovala družba »okolicijska straža« v Bazovici preostali denar 45 K 51 st. K tej svoti je dodal g. Josip Urbančič 10 K.

Vesti iz Kranjske.

* **In tako dalje!** Dne 4. t. m. so imeli v Ljubljani porotno razpravo. Parere zdravnikov je bil sestavljen samo v nemškem jeziku. Na porotni klopi so sedeli sami Slovenci. Jeden porotnikov je zahteval — čast in hvala mu za to —, da se mu zdravniško mnenje prevede na slovenski jezik. Že dejstvo samo, da se mora v slovenski Ljubljani staviti tako zahteva, je kričeče! Kaj pa predložiti čitatelji, ko jim povemo, da je na to skromno zahtevo predsednik porotnega sodišča tako-le apostrofiral dotičnega porotnika: »Če ne znate nemški, se morate zgledati na magistratu. Vsak porotnik mora biti vsež nemškemu in slovenskemu jeziku!«

Ta apostrofa ni le žaljiva, ampak je tudi neosnovana in nezmiselna.

Zakon o porotnikih nikjer ne zahteva, da bi moral biti porotnik zmožen vseh v deželi običajnih jezikov. Zakon sicer pravi, da se je o sestavi porotniških imenikov v deželah, kjer se govori po več jezikov, po možnosti ozirati na osebe, ki so radi znanja jezikov posebno pripravne za porotnike, toda to ni nobena norma, ampak je samo nekak nasvet, ki se eventuelno lahko upravlja. Na Kranjskem zahtevati, da mora vsak porotnik znati nemški in sicer toliko nemški, da umeje nemški zdravniški parere, je naravnost brezzmiselnost.

»Slov. Narod« pravi, da so se o tem nastopu predsednika porotnega sodišča v Ljubljani rabili argumenti, ki so v prvo ža-

ljivi za slovensko narodno čutstvo, v drugo pa so naravnost v navskrižu z zakonskimi določbami. Ljubljanski list obeta, da v Ljubljani ne bodo trpeli taeih poskusov za uvedenje razmer po štajerskem uzoru. — Da le beseda postane dejanje!

Vesti iz Štajerske.

— **Tako treba!** Slovenski odvjetniki v Celju so sklenili, da odslej ne bodo z uradniki niti besede več govorili po nemški. — To so naznačili predsednikom sodišč. Preskrbeli pa so tudi že za slučaj, ako bi e. kr. sodno uradništvo še nadalje hotelo voditi boj proti svobodnemu odvetništvu. Med našimi odvjetniki v Celju da vlada najlepša solidarnost in po m bojaljivosti so izbrisali iz svojih knjig. Izvolili so poseben odsek, ki bo vodil vse to gibanje.

Tako treba: v debeli nemški državno-uradniški hlood treba debele zagozle! Čim večji je pritisk, tem odločnejši bodi odpor!

Brzojavna poročila.

Občinske volitve v Boljunu.

PAZIN 7. (P) V pojasnilo, kako je prišlo, da je za prvi razred glasovala samo komisija: Obe stranki sti se dogovorili, da bosti volil Daljevatov in 2 nasprotne stranke. Naši so zahtevali, naj nasprotni prej glasujejo, ker jim niso zaupali. Nasprotniki niso hoteli. Nikdo ni hotel na volišče vzlie ope-tovanemu pozivu in tako je prišlo, da je glasovala le komisija, ki je izvolila predložene narodne hrvatske stranke.

Nastop prezenčne vojaške službe in odpuščanje na dopust.

DUNAJ 7. (B.) Vojni ministar je izdal daljšo naredbo za nastop prezenčne službe enoletnih prostovoljcev in drugih novincev, v kolikor se prijavijo sedaj iz lastne volje. Naredba daje navodilo, po kakem redu je odpuščati doslužene vojsake in sicer v razmerju kakor prihajajo novinci. Posebno pa moramo zabeležiti odredbo, da se doba, za katero se obdrže tretjeletniki preko 1. oktobra uračuni kakor orožna vsia, in sicer do 6 tednov kakor prva, čez 6 tednov pa kakor prva in tretja orožna vaja.

(Dalje na četrti strani.)

Dvorana za sodne dražbe

v ulici Sanitá št. 6.

Uradne ure (samo ob delavnikih) zjutraj od 8. ure do 12. popoldne od 2. do 5. ure, ob sobotah, od 3.—7. ure.

DRAŽBE:

v sredo, 9. septembra ob 9. uri predp.

Pohištvo, razglednice, nogovice, volnene srajce, platno, satin, chiffon, katunasto sukno.

V soboto 12. septembra ob 9. uri predp.

Mize in stoli za krčmarsko obrt, stoli se, železna blagajna, pohištvo, mizarske mize, kovaški mehi, voz, senste in žepne ure, svinčniki, albumi za razglednice, papir za pisma.

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN 600414

Lastnik konsorcijski lista »Edinost«

Natisnila tiskarna konsorcijski lista »Edinost« v Trstu

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Svoji k svojim!

ZALOGA

pohištva

dobro poznano

tovarne mizarske zadruge v Gorici (Slokan)

vpisane zadruge z omejenim poročtvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)

št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidnost zjamčena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih a temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobna, modern sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačno

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tovarna pohištva

Aleksander Levi Minzi

ulica Tesa št. 52. A.

(v lastni hiši)

ZALOGA:

Piazza Rosario (šolsko poslopje).

Cene, da se ni bati nikake konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Ilustrovan cenik brezplačno in franko

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

Graf Goluchowski.

DUNAJ 7. (B) Minister za vnanje stvari Graf Goluchowski je včeraj odpotoval na cesarski dvor v Budimpešto.

Vrtnje med častniki v Srbiji.

BELIGRAD 7. (B.) Vest, da so v Nišu aršivani častniki zopet izpušeni na svobodo, je nevedno.

Medparlamentarna zveza za mednarodna sodišča.

DUNAJ 6. (B) Svetovalstvo medparlamentarne zveze za mednarodna mirovna sodišča je imelo predpoldne v navzočnosti vseh članov daljšo sejo, v kateri je bil definitivno določen dnevni red za konferenco, ki se prične jutri.

ZAHVALA.

Podpisana rodbina izreka ginja na polikih izrazih »krenega sočutja najprerenejšo zahvalo vsem onim, ki so na kateri si bodi način izrazili sočutje na prebitki izgubi njenega nepozabnega

Dragotina.

Osobito se toplo zahvaljuje pevskega društva »Slava« in domači godbi za udeležbo pri pogrebu, ter vsem onim, ki so položili krasne vence na krsto, kakor tudi magdalenki mladini, ki se je toliko potrudila, da je pogreb izpal toliko sijajno.

Pri SV. M. MAGDALENI SPODNJI dne 5. septembra 1903.

Žalujoča rodbina Čok.

!! Novost !!

Mitaines in poletne rokavice po prilagoditvenih cenah.

A. HUBMANN
Corso šte. 19.

FERDO GUŠTINČIČ

klesarski mojster

TRST (via Giuliani II) — BARKOVJE (craven pokopališče)

Izvršuje vsakovrstna in najfinerja ornamentalna dela kakor n. pr.: oltarje, spomenike, kipe, poprsja. — Razna dela iz mramorja, cementa in gipsa, kakor tudi slike po fotografiji v vsakovrstnih formatih itd. itd. Več slik je na ogled v »Narodnem domu« v Barkovljah.

Lastni kamenolom v Petrovici (Repen).

Žage na motor.

Cene po pogodbi in jako nizke. Priporočuje se slav. slovenskemu občinstvu za obile naročbe udani

Ferdo Guštinčič
klesarski mojster.

Lepa meblirana soba

s prostim vhodom se odda takoj. Ob enem tudi mala sobica primerna za delavce. Več se poizve v tiskarni »Edinost«.

TOVARNA POHIŠTVA

Rafael Italia

Velikansko skladišče in razstava

pohištva in tapetarij

TRST

ulica Malcanton štv. I.

po zelo nizkih cenah.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fond 25.000.000 K. Izplačane odškodnine: 75.000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Odlikovana
1894.

Odlikovana
1894.

1891.

Odlikovana tovarna

na vodno in parno silo z najboljšimi stroji iz prvih nemških tovarn ter

velika zaloga vsakovrstnega pohištva van Doljak v Solkanu pri Gorici.

Samostojna tvrdka brez vsake zveze z drugimi, ustanovljena l. 1889.

V lastni hiši. Lastne žage.

Tovarna razpolaga z mizarji, večimi od najnavadnejših do najfinerših del vseh slogov, enako z izvršnimi strugarji in rezbarji in najbolje izurjenimi tapetarji, tako, da lahko prevzame in izvrši v najkrajšem času vsako delo vseh slogov; prevzame tudi mebliranje vil, prenočišč, uradov itd. z navadnim in najfineršim pohištvom.

Za mizarje.

Velika zbirka obkladkov (remeš), strgarskih in rezljarskih izdelkov, za izdelovanje zrezanega in pooblanega lesa, vsakovrstnih okraskov, gol, korničev in vseh drugih mizarjskih potrebščin.

Vsaka konkurenca izključena, ker se dela samo iz lesa, posušenega v nalašč z to napravljeno pečjo, ter se tvrdka drži gesla: Solidnost in točnost v postrežbi.

Vrhu tega se jamči za vsak posamezen kos. — Brzjavi: Doljak — Solkan.

OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?
— Grem kupit par čevljev!
— Svetujem Vam, da greste v

ulico Riborgo št. 25 po domače k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste obuvala za moške, ženske in otroke. Isti popravlja male stvari brezplačno ter sprejema naročbe vsakovrstno obuvalo na debelo in drobno.

Lastnik: Peter Rehar.

Naznanilo.

Podpisani naznanja cenj. občinstvu, da sem cene olja znižal in sicer prodajam:

Olje za luč	liter po 28 nvč.
Jedilno olje	» 34 »
» » bolje	» 36 »
» » najfinerje II.	» 40 »
» » I.	» 44 »
Namizno olje	» 48 »
» » bolje	» 52 »
» » iz Ženeve	» 48 »
» » iz Bari	» 48 »
» » iz Aixa	» 60 »
» » iz Nice	» 68 »

Malo za kuhinjo od 18—22 nvč.

» » pranje » 26—30 »

Velik izbor toaletnih mil, škroba, sveč, kisa, voščila, vžgalice, sode in drugih potrebščin za perie.

Pošilja tudi na deželo po pošti ali železnici od 5 klg. naprej.

V zmislu gesla: Svoji k svojim! se priporoča

IVAN MILLONIG

Trst, Trg Barriera vecchia št. 2.

ZALOGA USNJA

M. Madriz

Piazza Nuova 1 uhod ul. S. Caterina TRST.

Velika zaloga vsakovrstnega usnja najboljših tu in inozemskih tovarn.

Tovarna nadplafot ter vseh predmetov te stroke.

Ugodne cene.

Vdovec

50 let star, z gotovim dohodkom se želi seznaniti v namen poroke z gospodično ali vdovo od 38—50 let staro, katera naj bi znala šivati, prati in kuhati. Ponudbe s fotografijo na naslov »F. Ž. 31752« Posre restant Trst.

Valentin Luznar

klepar (klanfar)

ulica Belvedere št. 12.

naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril svojo lastno

kleparsko delavnico.

Sprejema vsa v to stroko spadajoča stavbinska in galanterijska dela.

Za obilne naročbe se toplo priporoča.

Cene zmerne.

Trst, Corso 28.

G. DOPLICHER

Velika zaloga klobukov in čepice vsake vrste

od gld. 1.50 do 3.50.

Poprave in moderniziranje se izvrši najtočneje.

Danes, dne 5. septembra

se je odprla

dalmatinska gostilna

z vrtom

„Al Buon Ritrovo“

v ulici Stadion 19.

z izvršnimi pristnimi dalmatinskimi vini iz Omišlja.

Črno navadno po 32 nvč. liter
Opolo » 36 »
Pivo I. vrste » 24 »

Izvrstna domača kuhinja.

Lastnik.

Zavaj poslopja in premičnejr proti požarnim škodam po najnižjih cenah Škode cenjuje takoj in najkulantneje Uživaj najboljši sloves, koder posluje

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obnovo koristne namene.

Prodaja manifakturnega blaga

SALARINI

v ulici Ponte della Fabbra št. 2.

in podružnica

„Alla città di Sondra“

ulica Poste nuove št. 3. (Brunerjeva hiša)

Izgotovljene obleke za moške, dečke in otroke. Moške obleke od 6.50 do 24 gld.; za dečke od 4 do 12 gld. Jopiči iz snovij od 3 do 8 gld. Hlače iz snovij od 2—4 gld. ravno take iz najfinerše volne od 4.50 do 8 gld. Velik izbor finih površnikov v barvah od 8 do 24 gld. Volnene obleke za otroke od 3—12 let od 2.50 do 9 gld.; isti iz platna od 1 do 5 gld. Haveloki (Loden) za moške, dečke in otroke po zelo zmernih cenah Hlače od moleskina za delavce (iz lastne predilnice v Korminu). Močne srajce lastnega izdelka po 1.20 gld. Zaloga jopičev Orleans, platna, črne in barvanega satena za pisarniško oboje.

Bogat izbor snovij za moške obleke toli na meter koli za naročbe po meri, koje se izvrše v slučaju potrebe v 24 urah.

Uprava dvorca (vile) »Pompejana« na Katinari posojuje na zahtevo proti mali dnevni odškodnini svoje tri poljedelske stroje (t. j. mlatilnico, čistilnico in trijer) za mlatenje in čiščenje pšenice, ječmena, rži, ovsu, ajde itd.

Več se izve pri upravi zgoraj omenjene vile.

Tovarna za cementne plošče

ANDREJ STOLFA

Trst. - ulica dell'Industria št. 1. - Trst.

Cementne plošče umeđene od 25 in 33 cm, šestvoglne plošče od 20 in 25 cm po K 2.— □m.

Plošče v risanjih po dogovoru. — Se ne boji nikake konkurence boljši glede cene ali kakovosti blaga.

30 malih stanovanj z eno sobo in kulinjo se takoj odda v ulici Industria in ul. Guardia v Lishu Stofla. Pisarna v ul. Giuliani št. 20 A, I. našt. od 1—2 in 5—7 pop.

Urar F. Pertot Trst ulica delle Poste 1, vogal ul.

Cariatia. Prodaja srebrne ure od 3 gld. naprej, zlate ure od 8 gld. naprej. Izbor stenskih ur, regulatorjev i. t. d. Popravlja vsakovrstne ure po jako zmernih cenah.

Alojzij Svagel

TRST - Ul. Farneto 8. - TRST

priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega olja, najfinerše testenine po jako nizkih cenah, nadalje moko, žito, kavo, sladkon.

Razpošilja blago tudi na deželo bodisi na drobno ali debelo.

Cenike na zahtevo franko.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrirano društvo z omejeno zavezo,

v Gorici

Gospodska ulica hšt. 7., I. nadstr

v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vacega če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6 % in na vkupizbe po 5 1/2 %

Urduje vsaki dan od 9. do 12. ure popol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563 Poštuo-hran. račun št. 837.315.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Polnovplačani akcijski kapital
K 1,000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, priporitet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz. Promete izdaja k vsakemu žrebanju.

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

iztrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic.

Daje predjume na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi

Bor na naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija.)

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.